

Kort verslag Wenen 19-22 juni 2023

- 1) Wenen bestond uit twee delen, de conferentie over humanitaire gevolgen kernwapens, zeer gastvrij georganiseerd door Oostenrijkse Min BZ in het Austria Centre, annex aan het Vienna International Centre (VN Wenen). De thematiek van deze dag laat zich raden. Weinig aandacht voor huidige concrete risico's in Europa, Azie en M.O., veel voor de gevolgen van de vele varianten van mogelijk kernwapengebruik. Daarbinnen diverse deelaspecten als gender, natuur, voedsel, impact op gezondheid etc maar ook de historische overzichten over testen in de Pacific etc. Ik doe de dag tekort met de constatering "weinig nieuws" waarvoor vergeving..
- 2) De bijeenkomst van verdragspartijen bij de Ban Treaty, ICAN, VN. Oostenrijk niet als zodanig uitnodigend, wel gastheer in Wenen VN, vrschap Alexander Kment die al lang betrokken is in het proces naar de Ban Treaty toe en erna. Geen sterke voorzitter, maar dat terzijde. Belangrijke figuur op de achtergrond.
- 3) Als bekend enkele waarnemers, waaronder qua landen last minute Nederland en België, naast Noorwegen en andere Scandinavische aanstaande NAVO leden Zweden en Finland. Groot aantal verdragspartijen, signatories en andere landen die als sympathisant bekend staan maar nog geen besluit hebben genomen tot toetreding zoals Zwitserland.
- 4) De Nederlandse speech was naar verluidt ivm eerdere concepten mild van toon, maar bevatte wel enkele opvallende en controversiële elementen. Veel is al geweest op de stevige teksten over NAVO en nucleaire afschrikking: "firmly committed to NATO, including its policy of nuclear deterrence, and our nuclear task". Laatste had natuurlijk er niet in gehoeven, berust op een bilateraal akkoord VS-Nederland van lang terug, en is geen NAVO taak als zodanig. Het "our" is hier meer pluralis majestatis dan een verwijzing naar verdragsverplichtingen ex NAVO. Inhoudelijk krijgt het TPNW sterke kritiek op de punten universaliteit, verificatie en relatie met NPV. "It remains unclear how the TPNW relates to the NPT". In de slotzin lippendienst aan de wereld zonder kernwapens.
- 5) Ook in vergelijking met Duitsland en Noorwegen (en zeker ook Zwitserland, maar geen NAVO lid) een stevige tekst die niet echt verbindend overkwam richting TPNW. Wel een referentie aan NL als enig NAVO lid mee onderhandelend in 2017, maar niet kunnen tekenen omdat NL inspanningen TPNW "more broadly acceptable and credible" te maken niet werden gehonoreerd.
- 6) Daarentegen is het TPNW-Slotdocument en het TPNW-ActiePlan dat door de verdragspartijen is overeengekomen verrassend goed en concreet. Uiteraard veel lof voor alle inspanningen door staten en niet statelijke actoren (lees maatschappelijk middenveld, ICAN etc) en oproepen tot bredere toetreding, ondersteuning urgentie en momentum van het Verdrag maar ook positieve aandacht voor de relatie NPV-TPNW. Actiepunt 35 (van de 50): "...complementarity ...TPNW with ...existing disarmament and non-proliferation regime, including....NPT". Actiepunt 36 roept zelfs op tot het aanstellen van een "informal facilitator" die de "further areas of tangible cooperation between the TPNW and the NPT during the intersessional period" moet verzorgen. Aan deze facilitator (overheid? ngo?) moet steun worden verleend. De Slotverklaring spreekt in para 12 over het NPV als "cornerstone of the disarmament and non-proliferation regime" en over het belang net NPV niet te ondermijnen. Artikel VI NPV wordt direct gekoppeld aan de TPNW als gemeenschappelijk qua doelstelling. Het TPNW wordt geacht "to have advanced the implementation of article VI NPT". Deze laatste stelling is even gewaagd als interessant. Zij is in lijn met eerdere suggesties van mij en anderen de link tussen beide verdragen steeds te blijven zien als minimum en te versterken

als doel. Het zou goed zijn als de NPVTC deze augustus zich ook positief zou kunnen
verhouden tot de TPNW. Zo ver zijn we nog niet...

- 7) Ik mag hopen en verwachten dat BZ een Kamerbrief met alle relevante stukken als bijlage en
met een evaluatie verzendt. Ik ben zeer benieuwd !

Jan Hoekema, 26 juni 2022